

ART&DESIGN

Bibliotheca Universitatis – Az ELTE Egyetemi Könyvtár titkai

Hol találkozhatunk a magyar huszártiszti egyenruhába öltözött Ferenc Józseffel? Melyik egyetemi intézményünk tekint vissza 460 éves múltra? Mi köti össze Reguly Antalt és Bibó Istvánt? Az izgalmas kérdésekre az ELTE Egyetemi Könyvtárának vezetett épületsétáján kaptunk választ.

Mostohán bánik a budapesti Belváros az ELTE Egyetemi Könyvtárával – a szűk utcák nem engedik érvényesülni az épület szépségét, az utcáról felpillantva alig vehető észre a gyönyörű sgrafittók, épületdíszek. Pedig az eklektikus stílusú könyvtárpalota kívül és belül egyaránt nagyobb figyelmet érdemelne.

Az intézményt 1561-ben a nagyszombati jezsuita kollégium számára alapította Oláh Miklós esztergomi érsek, de egyetemi könyvtárrá csak 1635-ben, a Pázmány Péter által létrehozott nagyszombati egyetem részeként vált.

Egyetemi könyvtárként már nem csupán teológiai és filozófiai témájú könyveket, hanem az egyetemen oktatott valamennyi tudományág – köztük az orvostudomány, a csillagászat, a földrajz – legfontosabb műveit is gyűjtötte.

A Reáltanoda utcai homlokzat

A jezsuita rend révén távoli vidékek szakirodalmi is gazdagította a gyűjteményt. A rend 1773-as feloszlása után az egyetem és vele együtt a könyvtár is állami tulajdonba került: a Magyar Királyi Tudományegyetem 1777-ben Budára, 1784-ben Pestre, az egyetem könyvtára pedig jelenlegi helyére, az akkori ferences kolostor épületébe költözött.

Az egyetem 1950-ben vette fel a világhírű fizikus, Eötvös Loránd nevét, akiről jelenleg egy izgalmas kiállítással is megemlékeznek a könyvtár.

Az előcsarnok mennyezetdíszítése

A Ferenciek terén álló, Szkalnitzky Antal tervei alapján felépült historizáló stílusú könyvtárpalota, amelyben több korszak könyvtárépítési hagyományai ötvöződnek harmonikusan, 1876-ban nyitotta meg kapuit.

A kívül-belül rendkívül elegáns megjelenésű épületbe a kor legkorszerűbb fűtési, szellőzési és világítási rendszereit építették be.

mintájára hat ókori kiválóság (Homérosz, Hérodotosz, Arisztotelész, Szolón, Ciceró, Platón) megidézésével készítette el a bejárati, neoreneszánsz csarnok sgrafittóit.

Az előcsarnok

A tágas előcsarnokból szintén a reneszánszt idéző, széles lépcsősor vezet fel az első emeletre, a nagy olvasóteremhez, amelynek bejárata mellett emléktáblák sora idézi fel a könyvtárban egykor dolgozó neves személyiségek: Pray György, Reguly Antal, Bibó István és Borzsák István emlékét.

Pray György a Budára költöztetett könyvtár első igazgatója volt, de nevét elsősorban nem igazgatói tevékenysége révén ismerheti az utókor, hanem a róla elnevezett kódexről, amely első magyar összefüggő nyelvemlékünk, a *Halotti beszédet* tartalmazza. Az egykori sacramentarium, azaz könyörgésgyűjtemény első tudományos leírása fűződik nevéhez.

A nagy olvasóterem

A mennyezetten Lotz Károly freskóin allegorikus nőalakok jelenítik meg a tudományok és a művészetek különböző ágait. A 15 méter magas terem természetes megvilágítású, üvegtető fedí, ráadásul három óriási ablakon át is beáramlik a fény.

A galérián gyönyörű kovácsoltvas korlát fut körbe. Itt látható a magyar huszártiszti egyenruhába öltözött, középkorú Ferenc József egész alakos portréja.

Than Mór nem csupán az uralkodót örököltette meg, hanem az adományozót is:

Ferenc József magánvagyonából is támogatta a könyvtár felépültét. Az uralkodói portré a történelmi változások viharában sem tűnt el, bár kétszer is felmerült eltávolításának gondolata.

1918 és 1920 között több mint egy évre el is távolították, 1945 után pedig drapériával takarták le, amely elé először a Rákosi-, később a Kádár-címer került.

A műemlékraktár

A központi olvasóteremből kisebb, kevésbé díszes termek nyílnak: kutatószobák, kisebb olvasótermek és raktárszobák az olvasók és a kutatók kiszolgálására.

A közintézményekben szokás volt az intézményvezető számára az épületben lakást kialakítani. Így történt ez az egyetemi könyvtár esetében is. Az intézmény mindenkori főigazgatója 1984-ig lakott az épületben. Az igazgatói lakás szalonja a már messziről felismerhető, színes palával borított kupola alatt található: ez jelenleg a főigazgatói iroda.

A főigazgatói iroda mennyezete

A kerek terem mennyezeti freskói szintén Lotz Károly nevéhez fűződnek.

A szoba díszje még a nevezetes Perczel-féle földgömb másolata, az egyetem eredeti alapítólevelének – szintén az intézmény által birtokolt – másolata, a 2018-ban elnyert Magyar Örökség Díj és Minősített Könyvtár cím, valamint a 2020-ban elnyert EFQM „Elkötelezettség a Kiválóságért” tanúsítvány oklevele és a könyvtáráépület Reáltanoda utca felőli homlokzatáról készült akvarell. A teremben valamennyi egykori főigazgatóról is megemlékeznek egy-egy fotó vagy legjelentősebb műveik címlapja másolatának erejéig.

A főigazgatói iroda

1935-ben az épületbe személyfelvonót építettek. A műemlék szerkezet azóta is működik, neve az egykori igazgató, Mátrai László után: Mátrai-lift.

Megtekinthetők a szintén muzeális jelentőségű beépített csőposta vezetékai és kapcsolótáblái is, amelyek segítségével a raktárból három-öt perc (!) alatt az olvasó kezébe kerülhetett a megrendelt könyv. A szerkezet már nem működik, de az általa egykor biztosított kiszolgálási sebesség napjainkban is megsüvegezendő.

A nagy olvasóterem: Lotz Károly a művészetek allegorikus alakjait ábrázoló mennyezeti freskói

Az emeleti tárgyaló ékessége a díszes cserépkályha – amelyről biztosan tudjuk, hogy a főigazgatói lakás része volt –, valamint az épületről készült korábbi fotók gyűjteménye. A tárgyalóból nyíló tágas teraszcsoportról látszik, hogy milyen sok terem és épületrész áll a tudományok és kutatóik szolgálatában. A gyűjtemény széles választékából kiemelkednek a filozófiai és teológiai szerzemények, és számtalan történelmi jelentőségű kuriózum is gazdagítja a gyűjteményt.

Többek között 14 corvina, amelyek különleges úton kerültek a könyvtárhoz.

1877-ben, az orosz–török háború előestéjén a tudományegyetem diákjai törökbarát tüntetést tartottak. A török szultán hálája jeléül a Budáról, a királyi könyvtárból valószínűleg még II. Szulejmán csapatai által elvitt könyvek közül 35 kódexet – köztük a már említett corvinákat – az egyetem könyvtárának ajándékozta.

A színes palával borított kupola

Az ELTE Egyetemi Könyvtára minden érdeklődőt csodás, impozáns, 19. századi környezetben vár közel kétfélmillió dokumentumával, a kor legújabb technikai és műszaki kihívásainak megfelelő szolgáltatásaival.

2021.12.12

Budai Kriszta

Bibliotheca Universitatis ELTE Múzeumok Őszi Fesztiválja

A főoldalról ajánljuk

Személyesen – Hupján Attila fotóművész

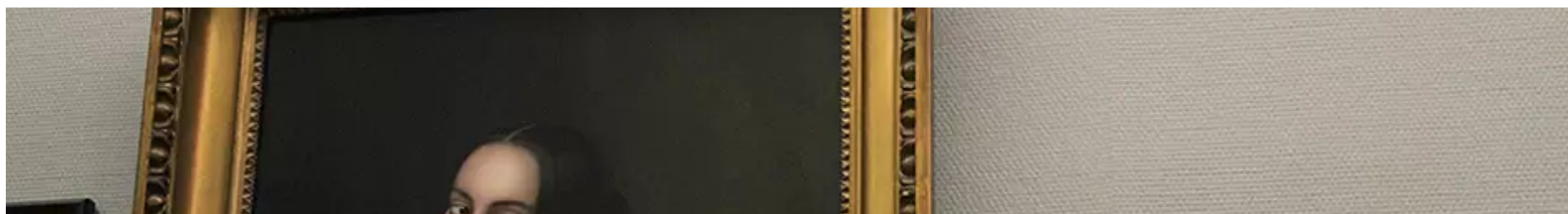

Eleven anyag – Interjú Lanczkor Gáborral

A vírus hangjai Vajda Gergely vezényletével – Art of Virus élőben a Modern Art Orchestrától

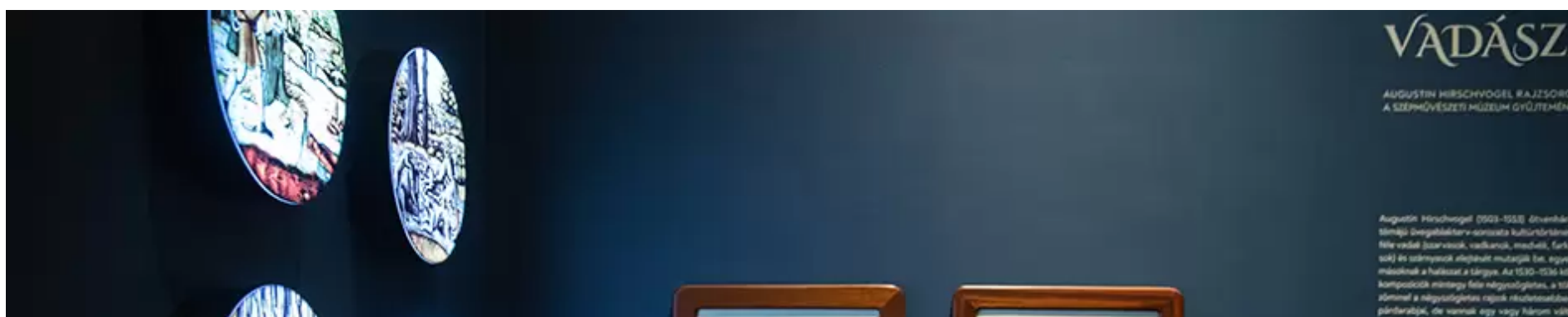
Kapcsolódó cikkek

Dalos pacsirták – Blaha Lujzától Karády Katalinig

SZÍNPAD január 02.

Hogy egy színésznőről még életében az egyik legforgalmasabb fővárosi teret nevezzék el, manapság ez már teljesen elképzelhetetlen. Blaha Lujzát, a nemzet csalogányát 1920-ban érte a megtiszteltetés, hogy Erzsébet körüti lakása és munkahelye, a Nemzeti Színház közelében teret nevezzenek el róla.

Szorosabbra fűzi együttműködését az ELTE és a Szépművészeti Múzeum

KULTPOL december 16.

Szorosabbra fűzi oktatási és tudományos területen folytatott együttműködését az ELTE és a Szépművészeti Múzeum. Az évtizedek óta fennálló kapcsolat megerősítéséről szóló megállapodást Bartus Dávid, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának dékánja és Baán László, a múzeum főigazgatója látta el kézjegyével.

Múzeum + rekreáció + turizmus. Töltődj és lazulj múzeummal!

KULTPOL november 08.

A 13. Országos Múzeumpedagógiai Konferenciával és a Közösségi Múzeum címek átadásával zárul a 16. Múzeumok Őszi Fesztiválja Esztergomban.

[Impresszum](#) [Felhasználási feltételek](#) [Hirdetési információk](#) [Partnereink](#) [RSS](#)

© 2019 kultura.hu

